

"Juoni on veitsenterävä ja äärettömän
jännittävä, niin kuin aina Roslundin kirjoissa."

– EXPRESSEN

ANDERS ROSLUND

MISTÄ TUNNET
SÄ YSTÄVÄN

WSOY

ANDERS ROSLUND

MISTÄ TUNNET SÄ YSTÄVÄN

SUOMENTANUT | ANNAMARI TYPPÖ

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

RUOTSINKIELINEN ALKUTEOS

Litapämig

© ANDERS ROSLUND 2021

PUBLISHED BY AGREEMENT WITH SALOMONSSON AGENCY

SUOMENKIELINEN LAITOS © ANNAMARI TYPPÖ JA WSOY

ISBN 978-951-0-48293-3

PAINETTU EU:SSA

SILMIIN TUNKEUTUVA VALO on kirkas, ja hän ehkä ummistaa ne hetkeksi. Hän makaa jalat suorassa, kädet kylkiä vasten, jalkaterille ja hartioille on hyvin tilaa. Häntä ei palele. Lakana on hieno, pellavaa ja paksumpi kuin luulisi, sellainen, jonka tuntee ihollaan mutta joka ei tunnu raskaalta vaan kietoutuu ympärille pehmeästi, hiertämättä. Hän on alasti, kelmeä, lähes talvenkalpea, vaikka on vielä kesä, iho on pehmeä, se on nähnyt harvoin päivänvaloa – miten erikoista, mutta toisethan välttelevät aurinkoa, pukeutuvat leveälahkeisiin housuihin ja väljiin puseroihin, hän on ilmeisesti yksi heistä.

Jossakin kaukana avautuu ovi.

Se narisee hiukan, kitisee vaimeasti ja metallisesti, sitten kuuluu lähestyvien askelten ääntä, kävelykenkien kovat kannat iskeytyvät lattiaa vasten, se on juuri sellainen lattia, vain ohut muovimatto betonipohjan päällä.

Hän ei todennäköisesti kuule miestä.

Muuten hän liikauttaisi päätään, kääntyisi varovaisesti kohti ihmistä, jota ei lainkaan tunne.

MIES SEISOO MUUTAMAN metrin päässä. Nainen on nuori, kaunis. Hiukset ovat pitkät ja tummat, latvat kihartuvat itsestään, hän vaikuttaa hauraalta ja hennolta, noilla käsivarsilla ei ole nosteltu raskaita painoja eikä reisillä ja pohkeilla kävelty pitkiä matkoja.

Hän makaa aloillaan, välttelee miehen katsetta. Mies kumartuu lähemmäs, ja nainen ehkä aistii keski-ikäisen miehen hajun, hien, joka kertoo, että jokin on vialla, lämpimän hengityksen, joka tuo mieleen puolikkaan savukkeen ja kupillisen mustaa kahvia.

Nainen näyttää samalta kuin ne muutkin. Niin ne aina näyttävät, jollakin tavalla, muistuttavat toisiaan. Silmät, suu, ne enimmäkseen. Mies miettii, mahtoiko nainen koskaan nauraa, kyllä kai, mies haluaisi tietää, miltä kuulosti, kun nainen oli iloinen.

Mies kurottuu eteenpäin, painaa kätensä naisen paljaalle olkapäälle, hengittää vasten tämän poskea. Hän katsoo hämmentyneenä ympärilleen, sitten paareja huoneen keskellä.

Hän ei ymmärrä.

Munuaiset on irrotettu kuoleman jälkeen – ei ligeerattuja suonია, ei verta vatsaontelossa.

Myös sydän on irrotettu.

Ja maksa.

Haima.

Keuhkot.

Silmien sarveiskalvot.

Luuydin.

Jopa aivolisäke.

Mutta munasarjat. Ne on poistettu jo naisen eläessä.

Sen näkee haavasta, joka on jo melkein parantunut.

On ymmärrettävää, että ihmiseltä on poistettu munuaiset, keuhkot ja haima.

Mutta munasarjat?

Eihän niistä kukaan maksa.

viisitoista päivää aikaisemmin

osa 1

Vilna

HÄNESTÄ OLI MUKAVA kääntää kävellessään kasvot kevyen pilvi-harson peittämää taivasta kohti, astella hitain, tunnustelevin askelin pitkin Vilnan joenrantaa. Hän oli ohittanut aikaisin avautuvan aamiaiskahvilan ja vanhan tornin ja koulun, joka näytti ikään kuin vetäytyneen kasaan mahtuakseen tehtaan ja huoltoaseman väliin, ja lähestyi nyt siltaa, jonka jälkeen Kalvarijū gatvė muuttui viisikaistaiseksi väyläksi ja ojentautui kohti kaupungin ydinkeskustaa. Hän oli myöhässä, hänellä oli ollut tänä aamuna liian paljon mielessään, ja siksi hän lisäsi vauhtia loppumatkasta, kiiruhti kohti ränsistynyttä nelikerroksista tiilitaloa ja sen raskasta rautaovea.

Hänen nimensä oli Alena Sljusareva ja hän kantoi toisessa kädessään paperipussia ja siinä lehtevää leivonnaista, jollaisen hän aina osti pienen kulmaleipomon vanhalta naiselta, siltä joka hymyili niin ystävällisesti ja kyseli hänen kuulumisiaan sillä välin, kun taikina paistui vartaassa hiilloksen yläpuolella, juuri tarpeeksi pitkään maistuaakseen samalta kuin silloin, kun elämä oli ollut yksinkertaista ja päivät loputtoman pitkiä.

He olivat jo paikalla, kun hän avasi oven ja astui sisään, istuivat hiljaa kukallisella vierassohvalla. He olivat niin laihoja, katselivat häntä niin epävarmoin ilmein.

He olivat kaksosia. Kuin toistensa kaksoiskappaleita. Tai peilikuvia.

Te olette viimeiset. Sitten tämä on ohi.

Hän annosteli keittimeen kahvinporoja ja vettä, lohkoivat leivonnaiset hauraiksi, mureneviksi paloiksi ja asetti ne rosoiselle peltitarjottimelle keskelle sohvapöytää.

Miehen hän oli tavannut aiemminkin, arveli tämän olevan neljissä-kymmenissä, miehen paksuja, kuivia huulia reunusti hoitamaton parta,

ja hän röhnötti huoneen ainoassa nojatuolissa. Naiset tuijottivat suoraan eteensä ja suoristivat vaistomaisesti hartioitaan.

– Olkaa hyvät. Šakotis-kakkua, juuri sopivan makeaa, kaupungin parasta.

Alena ojensi kakkutarjotinta ja nuoret naiset katsoivat miestä, kunnes tämä nyökkäsi ja he uskalsivat kumpikin ottaa palasen, yhtä aikaa.

– Ja sitten vaatteet.

Naiset katsoivat häntä, kuuntelivat, mutta eivät liikahtaneetkaan.

– Kun olette syöneet.

Mies jätti kakun väliin, työnsi sen sijaan kätensä takintaskuun, kaivoi esiin tupakka-askin ja sieltä savukkeen, sytytti sen.

Alena huokasi.

– Tämä on – kuten kumpikin tiedämme – lääkärintarkastus.

Mies hymyili hänelle ja otti ensimmäiset sauhut, hymyili uudelleen ottaessaan toiset ja puhalsi sitten pahanhajuisen, repaleisen savupilven heidän väliinsä. Alena nousi ylös, läimäytti miestä lujaa toiselle poskelle ja kiskaisi tupakan tämän suusta, tumppasi sen miehen reiteen.

Valta.

Se oli jaettava uudelleen, joka kerta.

– Ja te kaksi – jos haluatte, että autan teitä, *teidän on riisuttava vaatteet*.

He viikkasivat ne siististi, samassa tahdissa ja samalla tavoin, asetelivat ne varovasti kahteen identtiseen pinoon. Oli kesäkuu, mutta sisällä oli edelleen viileää, kosteus ei koskaan jättänyt suuren joen rannalla sijaitsevaa taloa, ja heitä paleli, paljas iho meni kananlihalle, he kyyristyivät lähelle toisiaan ja näyttivät entistäkin pienemmiltä.

Alena nousi ylös ja osoitti kädellään, että naisten pitäisi tehdä samoin, asettua hänen eteensä, jotta hän voisi kiertää heidät ympäri, tarkastella heitä joka puolelta. Naiset yrittivät seistä paikoillaan, Alena näki, miten he ponnistelivat, mutta paljaat, kivilattiaa vasten painautuneet jalat ja suojattomat vartalot kaipasivat jonnekin muualle. Katseet hakeutuivat ikkunaan, pakenivat ulos, ja Alena seurasi perässä – kohti leveällä joella lipuvaa matkustaja-alusta, lintuparvea, joka laskeutui rantakadulle, aurinkoa, jonka kirkas paiste pehmensi ääriiviivat. Alena

raotti ikkunaa ja päästi raikkaan ilman sisään, kosteudesta oli päästävää eroon, ei sisällä saanut palella, kun ulkona oli kesä.

Hartiat ja lanteet tuntuivat luisevilta hänen kätensä alla, posket juuri niin sileiltä kuin miltä näyttivätkin. Hän oli itse seissyt kerran samalla tavoin. Alena suki sormillaan naisten hiuksia, pitkiä ja kiiltäviä, kosketti pehmeitä kauloja ja pyöreälinjaisia leukoja, raotti punaiseksi maalattuja huulia ja paljasti hampaat, jotka olivat terveet, valkoiset.

– Kaksikymmentäkaksi?

Alena kääntyi nojatuolissa istuvaa miestä kohti.

– Niin. Kaksikymmentäkaksi.

Alena pudisti päätään.

– Ei pidä paikkaansa.

Miehen katse harhaili, ei paljon mutta tarpeeksi, hän yritti peitellä sitä.

– Kaksikymmentäyksi.

– Tarkoitat varmaan, että kaksikymmentä.

– Niin.

– Niin?

– Niin. Yhdeksäntoista.

Alena silitti naisten poskia, nyt kämmenselällä.

– Miten vanhoja te olette?

Naiset yrittivät vangita seuralaisensa katseen, halusivat vastata oikein.

– Kysyin *teiltä*. Haluan, että *te* vastaatte.

Naisten meikatut silmät katsoivat muualle.

– Miten vanhoja?

Hän korotti ääntään.

– *Miten vanhoja?*

– Kahdeksantoista.

– Kahdeksantoista?

– Pian.

Alena meni naapurihuoneeseen, nurkassa olevan kirjoituspöydän ja sen ääressä istuvan vanhan miehen luo, mies oli istunut tähän asti hiljaa, yllään valkoinen takki ja kaulassaan stetoskooppi. Nyt oli hänen vuoronsa. Nuoret naiset hengittivät syvään, kun lääkäri kuun-

teli sydäntä ja keuhkoja, makasivat selällään, kun mies painoi kaksi sormeaa jalkojen ulkosyrjiä vasten ja totesi pulssin normaaliksi.

– Ojentakaa vasen käsi.

Hän otti vaaleaa puuta olevan viivoittimen ja asetti sen kyynärvarressa hienoisesti pullottavien punaisten täplien viereen.

– Pistimme viimeksi tuberkuliinia, muistatteko?

Naiset huokasivat, yhtä aikaa.

– Tällä kertaa se ei tunnu miltään. Minä vain mittaan nuo täplät, näettekö?

Mies mutisi, teki merkintöjä, katsahti Alenaa.

– Näyttää hyvältä. Samoin kokeet, jotka otimme viime kerralla.

Alena ei ollut koskaan pitänyt vanhasta lääkäristä.

– Oletko varma?

– Olen.

Hän muisti, miten mies oli koskettanut häntä.

Parhaiten hän muisti viimeisen kerran, sen miten mies oli varastanut häneltä elämän.

– Ei mitään?

– Ei aktiivisia infektioita. Verensokeri normaali. Ei hepatiittia, ei sukupuolitauteja, ei valkuaista virtsassa. HIV-testi negatiivinen. Tuberkuliinikoe ja puhdas keuhkokuva osoittavat, ettei tuberkuloosiakaan ole.

– Entä exit-asiakirjat?

– Ovat tässä kirjoituspöydällä. Oikeaksi todistettuina ja valmiina. Yhteenvedo, täydellinen anamneesi ja seikkaperäinen selvitys siitä, miten kummallekin on kerrottu seurauksista ja riskeistä. Niistä käy ilmi heidän motivaationsa, se, että he todellakin haluavat tätä, ja nimeittäin aiottu vastaanottaja – yleensä se on serkku. Liitteenä on tulokset kreatiniini- ja kystatiini-C-kokeista – GFR-arvot ovat erinomaiset. Vain päivämääräkohta on tyhjä, tähän haluatte aina odottaa muutaman vuoden ja täyttää sen itse sitten, kun on aika.

Mies vajosi tuolille ja kaksi nuorta vartaloa seisoj paljaana keskellä huonetta, juuri siinä, missä loisteputken valo osui kovimmin kalpeaa ihoa vasten.

Alena yritti hymyillä naisille. Heitä paleli nyt aiempaa enemmän.

– Voitte pukeutua. Istukaa hetki sohvalla, sillä kukkakuvioisella.

Hän odotti, että kolmikko oli poistunut lääkärin huoneesta, meni sitten avoimen ikkunan luo ja etsi katseellaan aurinkoa, joka oli lipunut piiloon pilvien taakse. Hän otti puhelimensa ja naputteli numeron, jonka osasi ulkoa, puhui englantia, johon sekoittui hieman ruotsia ja yksittäisiä sanoja liettuaa silloin, kun muusta ei ollut apua.

– Ei sairauksia.

Ääni linjan toisessa päässä halusi tietää enemmän.

– Hyvät hiukset, terveet hampaat.

Niin se aina halusi, aina vain enemmän.

– Pienet rinnat, vaaleat häpykarvat, ei erottuvia jalkalihaksia.

Alena käänsi katseensa takaisin huoneeseen, kohti puoliksi juotuja kahvikuppeja ja varrasleivonnaisen jämiä, jotka houkuttelivat puoleensa surisevia kärpäsiä – ne kuulostivat osapuilleen samalta kuin ääni, joka jatkoi itsepintaisesti keskustelua.

– Ja?

– Exit-asiakirjat ovat kunnossa.

– Veri?

– Myös moitteetonta.

– Siis?

– Veriryhmä nolla. Sopii lähes kaikille, kysytyintä, pisin odotusaika.

Molemmille on helppo löytää vastaanottaja.

Ääni, jota hän vihasi, kuulosti viimeinkin tyytyväiseltä.

Alena katkaisi puhelun juuri, kun pilvi ulkona repesi kappaleiksi, ja hänen kasvoilleen lankesi lämmin valo.

Hän pääsisi ihan pian ulos, pois tästä kaikesta.

– Tässä oli kaikki tältä päivältä.

Peilikuvakaksoset odottivat sohvalla kuten käsky oli käynyt, niin lähellä toisiaan kuin mahdollista, melkein toistensa sylissä.

– Kaikki?

– Minä lupaan, teidän ei tarvitse palella enää pidempään. Lähtö on huomenna.

– Oliko tässä...

He kääntyivät seuralaistaan kohti.

– ... kaikki, *Tētis*? Ihan kaikki?

Mies nyökkäsi.

– Kyllä. *Te* olette nyt valmiita. Minä en.

Hän tuijotti Alenaa ja virnisti ylimielisesti, aivan niin kuin oli tehnyt syyttäessään tupakkaa ja puhaltaessaan savua hänen päälleen.

– Vai mitä?

Alena katsoi miestä silmiin, juuri tarpeeksi pitkään, jotta se tuntui kiusalliselta, ja ojensi sitten tälle pullean kuoren, jota oli pidellyt kädessään.

– Puolet nyt, puolet Tukholmassa, kun toimitus on suoritettu.

Hän ei kuitenkaan irrottanut otettaan, kun mies tarttui kuoreen.

– Okei?

Miehen suu oli edelleen virneessä.

– Okei. Saan saman verran Tukholmassa.

Alena päästi irti, ja mies taittoi kuoren kasaan ja työnsi sen savulle haisevan takkinsa povitaskuun.

Alena seurasi kolmikkoa pihamaalle, jossa tuuli oli kevyt ja aurinko lämmitti mukavasti. He hyvästelivät toisensa niin kuin hyvästellään silloin, kun ei tunne toista hyvin mutta ennakoi jo tulevan ikävän, hän halasi kahta laihaa vartaloa ja yritti saada heidät tuntemaan olonsa turvalliseksi, mutta onnistui vain vahvistamaan epävarmuutta.

– Yksi juttu vielä.

Naiset kääntyivät ympäri, samanaikaisesti.

– Minä vain mietin... kumpi teistä on kumpi?

He tirskahtivat ujosti.

– Minä olen Vilma.

– Ja minä Zelma. Minulla on pieni ruskea täplä tässä... silmän alapuolella.

Kun Alena kumartui eteenpäin erottaakseen täplän paremmin, se, jonka kasvoissa oli pieni ruskea täplä ja joka näin ollen oli Zelma, kurkotti halaamaan uudelleen vierasta naista, joka oli vaivautunut kysymään hänen nimeään.

Ja kuiskasi.

– Nähdään illalla. Laivalla.

Viimeisen kerran.

Alena oli tehnyt päätöksensä. Ei ikinä enää.

En lähetä sinne enää yhtään ketään. Tätä ei tapahdu enää koskaan.

Hän katseli, kun hoikat selät katosivat auton ahtaalle takapenkille, ja ajatteli erästä toista hyvin nuorta naista, joka oli seissyt eräässä toisessa huoneessa, kun eräs toinen silmäpari oli kiertänyt hiljaa häntä ympäri, tutkinut paljasta ihoa aivan niin kuin hän itse äsken. Hän nieleskeli jotakin märkää, joka muistutti kyyneleitä, ja seurasi katseellaan dieselinkatkuista autoa, kunnes se katosi värittömien, apaattisten talojen taakse, lisäsi vauhtia ja jatkoi matkaansa, kauemmas, kauemmas.

Tėtis?

Niin he olivat sanoneet.

Mutta hän tiesi.

Kaikki oli pelkkää teeskentelyä.

Autoa ajanut mies ei todellakaan ollut heidän isänsä.

Tukholma

– EWERT?

– Niin?

– Ammu!

Jalat tukevasti kovaa alustaa vasten. Käsivarret paikoillaan mutta rentoina.

Hengitä sisään, pidätä hengitystä pari sekuntia ja – hyvin, hyvin hitaasti – hengitä ulos.

Ja silloin Ewert Grens ampui.

– Saanko minä...

Ääni sammui yhtä nopeasti kuin oli syntynytkin.

– ...laskea, Ewert?

– Jos lupaat, ettet naura.

Hugon kapeat kaksitoistavuotiaat hartiat puristuivat yhteen ja hänelle tuli kiire, kiire tarkistaa maalitaulu.

Eikä mennyt kauan, kun hän jo nauroi.

– Anteeksi, Ewert.

– Sinä lupasit!

Ja nauroi.

– Minä narrasin.

Ja nauroi.

Sitten nauroi myös Ewert Grens.

Häntä huonompaa ampujaa ei nimittäin ollut koskaan nähty kulkemassa Kronobergin poliisitalon käytävillä kohti kellarikerroksessa olevaa ampumarataa. Harjoitushalli sijaitsi Kungsholmenin korttelissa, joka oli Ruotsin poliisitoiminnan keskus. Naapurissa olivat niin turvallisuuspoliisi kuin Interpol ja kansallinen operatiivinen osastokin.

– Kakkonen, Ewert! Jos olen kiltti ja katson läpi sormien! Oikeas-

taan se on ykkönen – tosin se on *ihan ihan ihan* lähellä rajaa, jos katsoo oikein tarkasti, joten sovitaan, että se on kakkonen. Ja se oli tähän mennessä paras osuma! Haloo? Miten sinusta on ikinä voinut tulla rikoskomisario?

Taulun keskellä oleva musta pyöreä täplä, jossa luki 10, oli koskematon.

Samoin sen ympärillä oleva ohut rengas, jossa oli numero 9.

Ja renkaat, joissa luki 8 ja 7 ja 6 ja 5 ja 4 ja 3.

Numerot 2 ja 1 sen sijaan, samoin kuin suurimman osan valkeasta alueesta uloimman renkaan ulkopuolella – ne osat neliskanttisesta pahvitaulusta pitkä sarja pistoolinlaukauksia oli repinyt rikki.

– Etkä sinä pysty juoksemaan kovin nopeasti. Ja tuskin pystyt hyppäämään tai hiipimäänkään. Niin että mitä sinä oikein teet täällä? Mitä sinä oikein osaat tehdä?

– Ajatella.

Hugo kuivasi kämmenselällä kyynleet, jotka olivat jotenkin onnistuneet puristautumaan hänestä yhtä aikaa naurun kanssa, hieroi silmiään kevyesti.

– Se on kyllä totta, Ewert – ajatella sinä osaat. Siitä olen samaa mieltä.

– Minusta tuntuu, että ajatteleminen saattaa itse asiassa olla paljon hyödyllisempi taito kuin hyppiminen tai juokseminen tai ampuminen, kun rikoskomisario yrittää ymmärtää, miksi joku on satuttanut toista tai tappanut toisen ihmisen. Enhän minä koskaan ole itse rikospaikalla, kun jotakin tapahtuu. Tulen sinne vasta jälkikäteen ja minun pitää jollakin tavalla kuvitella, mitä on tapahtunut, yhdistää palaset toisiinsa – kun varsinainen tapahtuma on jo ohi.

Hugo tirskahti uudelleen.

Tirskahdus yltyi nopeasti äänekkääksi, rehelliseksi nauruksi ja pian Hugo nauroi jo katketakseen.

– Mutta silti...

Pari naurunkyyneltä pusertui taas esiin.

– ...rehellisesti nyt, Ewert...

Hugo irrotti maalitaulun kehyksestä ja piteli lähes ehjää pahvia heidän välissään, heilutteli sitä ilmassa.

NORDIC NOIRIA PARHAIMMILLAAN – JA PAHIMMILLAAN.

Ewert Grensillä on vihdoin asiat kunnossa.

Hän saa olla isoisänä pienelle pojalle,
ja ensimmäistä kertaa kolmeenymmeneen vuoteen
hänen elämässään on nainen, jonka vuoksi elää.

Miten on edes mahdollista, että onni kääntyy
niin nopeasti ja Grens löytää itsensä
maailmasta, jossa kidnappaukset ja laiton
kauppa ovat arkipäivää? Kun kaikki johtaa
Grensille läheisen ihmisen murhaan, luotto
ihmisiin tuntuu katoavan täysin.

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-48293-3